

CURS 01.

VERIFICARE ȘI VALIDARE

Verificare, validare și testare automată
[05 octombrie 2019]

Lector dr. Camelia Chisăliță-Crețu
Universitatea Babeș-Bolyai, NTT Data
Programul Postuniversitar de Pregătire și Formare Profesională în Informatică

Conținut

- Verificare și validare
- Calitatea produselor soft
 - Definiții
 - Asigurarea calității vs. Controlul calității
 - Activități asociate controlului calității
- Defect software
 - Terminologie
 - Costul unui bug software
 - Defecte/Buguri software celebre
- Întrebări pentru examen
- Bibliografie

VERIFICARE ȘI VALIDARE

Verificare

Validare

Verificare vs. Validare

Verificare și Validare. Definiție SEI

- SEI (Software Engineering Institute) [[NT2005](#)]
- **Verificare**
 - procesul prin care se asigură că produsul este dezvoltat conform cerințelor, specificațiilor și standardelor;
 - întrebare asociată: **Dezvoltăm corect produsul?** (*Are we building the product right?*)
- **Validare**
 - procesul prin care se asigură că produsul dezvoltat satisface cerințele utilizatorului;
 - întrebare asociată: **Dezvoltăm produsul corect? Dezvoltăm produsul cerut de client (de care are nevoie)?** (*Are we building the right product?*)

Verificare și Validare. Definiție NASA

- NASA (National Aeronautics and Space Administration) - Software Assurance Guidebook and Standard [[NASA](#)];
- **Verificare**
 - procesul care asigură pentru produsul soft că fiecare pas din procesul de dezvoltare duce la obținerea unui produs corect;
- **Validare**
 - procesul care asigură că produsul soft va satisface **cerințele funcționale** și **non-funcționale**.

Verificare vs. Validare

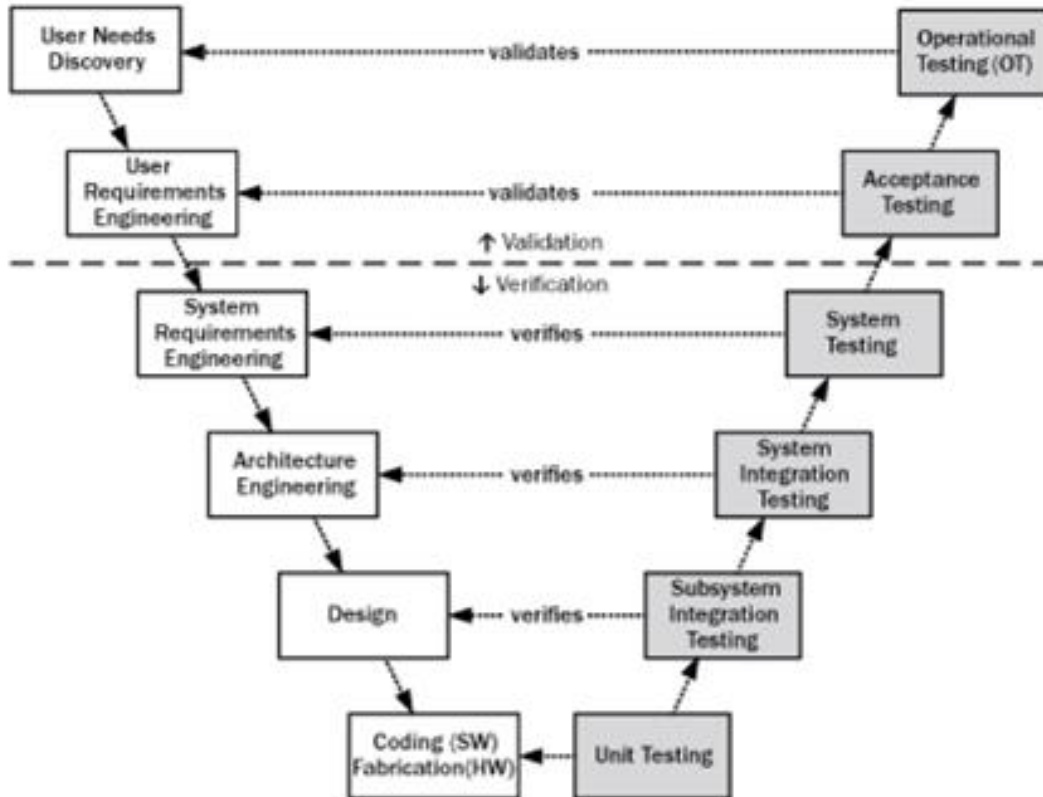
Verificare

- stabilește dacă rezultatul unei etape de dezvoltare satisface cerințele acelei etape;
- asigură consistența, completitudinea, corectitudinea;
- aplică tehnici de analiză statică și analiză dinamică;

Validare

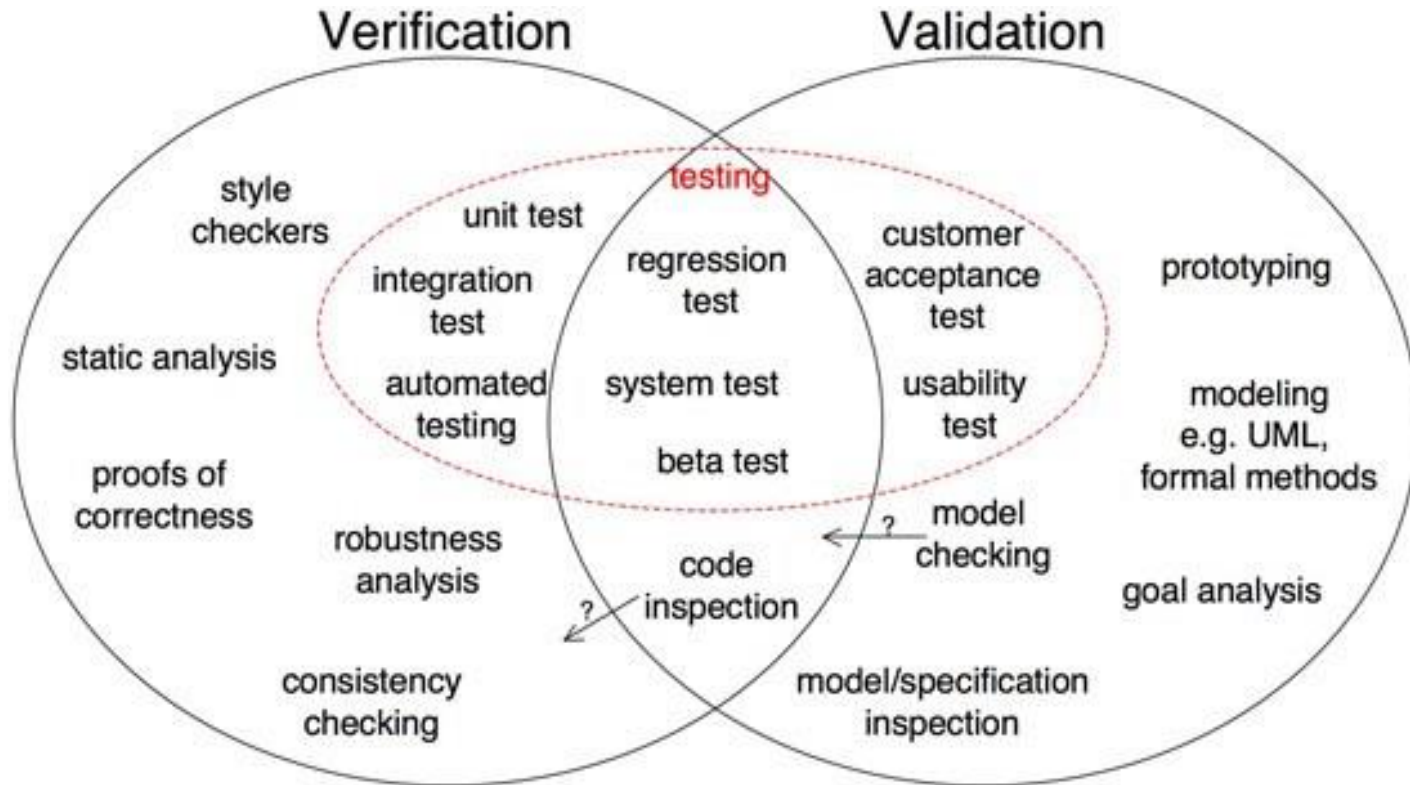
- confirmă dacă produsul satisface cerințele de utilizare;
- se desfășoară spre sfârșitul procesului de dezvoltare, cu scopul de a demonstra că întregul sistem satisface nevoile și așteptările;
- se aplică asupra întregului sistem, în contextul real în care va funcționa, folosind diferite tipuri de testare.

Verificare și Validare în modelul V

• sursa: [Firesmith2015](#)

Activități de Verificare și Validare

CALITATEA PRODUSELOR SOFT

Definiții

Asigurarea calității vs. Controlul calității

Activități asociate controlului calității unui produs soft

Calitatea produselor soft. Definiții (1)

- ***“produsul soft este conform cu cerințele documentate”*** [[Pressman2005](#)]:
 - conformitatea cu cerințele funcționale și de performanță precizate și documentate explicit în standarde de dezvoltare și caracteristicile implicite pe care un produs soft dezvoltat le are;
- ***“produsul soft este conform cu cerințele reale ale utilizatorului”*** [[Crosby1980](#)]:
 - conformitatea cu cerințele reale ale utilizatorului care pot fi incluse sau nu în specificațiile scrise;
 - **conformitate cu cerințele (nevoile) reale, nu doar cu cerințele documentate.**

Calitatea produselor soft. Definiții (2)

- ***“produsul soft este adecvat pentru a fi utilizat”*** [[Juran1998](#)]:
 - *satisfiers* – orice aspect care îl mulțumește pe utilizator;
 - *dissatisfiers* – orice aspect care îl nemulțumește pe utilizator;
 - categorii (tipuri) de utilizatori: manager de proiect, programator, tester, client;
- ***“produsul soft are relevanță particulară pentru fiecare persoană”*** [[Weinberg1992](#)]:
 - **calitatea este subiectivă;**
 - un aspect care are relevanță/importanță însemnată pentru un utilizator poate fi mai puțin important pentru un alt utilizator din aceeași categorie de utilizatori.

Asigurarea calității vs. Controlul calității

Asigurarea calității

- *engl. Quality Assurance (QA):*
 - **Focalizare:** calitatea proceselor;
 - **Obiectiv:** asigură respectarea standardelor, planurilor și etapelor proceselor de dezvoltare necesare elaborării adecvate a produsului cerut;
- **Întrebare:** Cum se asigură calitatea activităților desfășurate în procesul dezvoltare?

Controlul calității

- *engl. Quality Control (QC):*
 - **Focalizare:** calitatea produsului elaborat;
 - **Obiectiv:** identifică problemele în produsul obținut;
- **Întrebare:** Cum se controlează calitatea rezultatelor obținute (e.g., work products) în urma activităților desfășurate?

Activități asociate controlului calității

Analiza statică

- examinarea unor documente (specificații, modele conceptuale, diagrame de clase, cod sursă, planuri de testare, documentații de utilizare);
- **exemple:** activități de inspectare a codului, analiza algoritmului, demonstrarea corectitudinii;
- **NU** presupune execuția propriu-zisă a programului dezvoltat;

Analiza dinamică

- examinarea comportamentului programului cu scopul de a evidenția defecțiuni posibile;
- **exemple:** *tipuri de testare* (de regresie, funcțională, non-funcțională), *niveluri de testare* (testare unitară, testare de integrare, testare de sistem, testare funcțională, testare de acceptare);
- **include activitatea de execuție propriu-zisă a programului (testare);**

- metode de analiză complementare;
- dezvoltatorii aplică metode hibride, care folosesc avantajele celor două abordări.

DEFECT SOFTWARE

Terminologie

Când apare un bug într-un produs soft?

De ce apare un bug în procesul de dezvoltare software?

Costul unui bug software

Defecte/Buguri software celebre

Terminologie (1)

- **eroare** (*engl. error, mistake*; greșeală):
 - o acțiune umană care are ca rezultat un defect în produsul software [[Patton2005](#)];
- **defect** (*engl. fault*, i.e., **bug**):
 - consecință a unei erori [[Patton2005](#)];
 - un defect poate fi latent: nu cauzează probleme până când nu apar anumite condiții (*engl. failure triggers*) care determină execuția anumitor linii de cod sursă;
- **defecțiune** (*engl. failure*):
 - devierea de la comportamentul obișnuit al unei componente software;
 - apare atunci când comportamentul observabil al programului nu corespunde specificației sale;
 - procesul de manifestare a unui defect: când execuția programului întâlnește un defect, acesta provoacă o defecțiune [[Patton2005](#)];

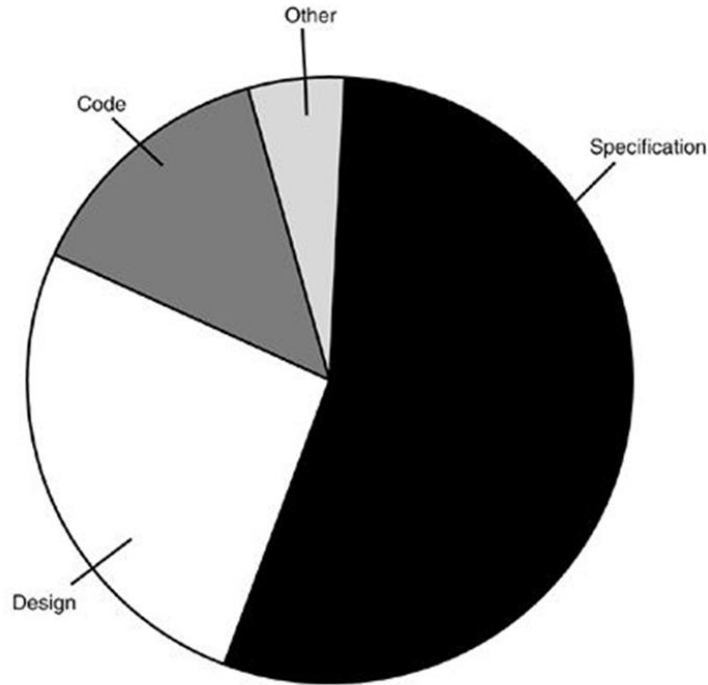
Terminologie (2)

- **defect** (*engl.* **bug, software error**)
 - **orice aspect al unui produs soft care**
 - **cauzează reducerea inutilă și inadecvată a calității produsului soft** [\[BBST2008\]](#);
 - **constituie o amenințare asupra imaginii produsului** [\[BBST2008\]](#);
 - **exemple:** deficiențe de proiectare, greșeli în documentații, utilizare cu dificultate a programului;
 - **totuși, anumite aspecte ale produsului pot limita calitatea acestuia, dar nu pot fi considerate defecte!**
 - **exemplu:** constrângeri de utilizare precizate sau nu în specificații;
 - În cadrul acestui curs, orice deficiență sau problemă a produsului soft este denumită **bug (defect)**.
 - sinonime pentru bug: *engl.* **variance, problem, inconsistency, error, incident, anomaly** [\[Patton2005\]](#).

De ce apare un bug într-un produs soft?

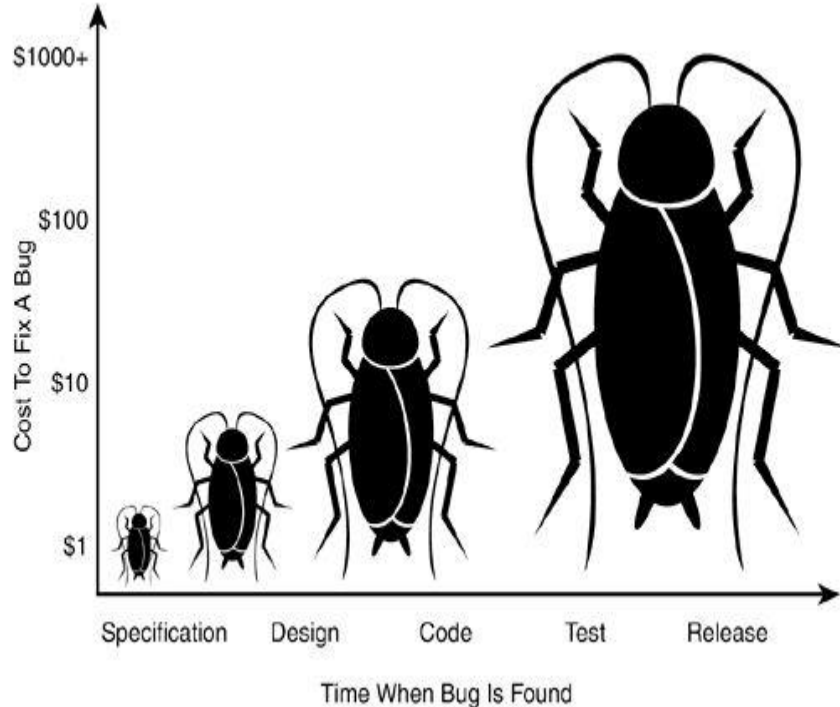
- Un bug software apare atunci când cel puțin una din următoarele situații are loc [[Patton2005](#)]:
 - Produsul soft nu face ce este precizat în specificația lui.
 - Produsul soft face ce nu este precizat în specificație.
 - Produsul soft face ce specificația precizează că **nu** trebuie făcut.
 - Produsul soft nu face ceea ce specificația ar trebui să precizeze.
 - Produsul soft este dificil de înțeles, greu de utilizat, lent. Testerul pune în evidență perspectiva utilizatorului final asupra produsului soft, adică produsul nu funcționează conform așteptărilor lui.

Când apare un bug în procesul de dezvoltare software?

- **specificarea cerințelor:**
 - nu se scriu specificațiile, sunt superficiale, se schimbă continuu, nu sunt comunicate corespunzător întregii echipe de dezvoltare;
- **proiectare:**
 - sunt superficiale, nu se comunică eficient, se modifică;
- **implementare:**
 - complexitatea produsului soft, lipsa documentației (pentru codul sursă îmbunătățit), erori de redactare, presiunea termenului limită.
- **Care este etapa de dezvoltare în care se introduc cele mai multe defecte?**

Cât costă un bug?

- Care sunt costurile de eliminare a unui bug software?
- costul eliminării bug-urilor crește pe măsură ce produsul soft este dezvoltat.

Buguri software celebre (1)

- **Naveta spațială Mariner 1 – 1962**

- naveta spațială Mariner 1 a deviat de la traiectoria ei la scurt timp după lansare; a fost distrusă la 293 secunde după lansare;
- **cauza:** eroare la transcrierea unei instrucțiuni în limbajul FORTRAN, determinând calculul eronat al traiectoriei;
- **cost:** 18.5 milioane \$

Buguri software celebre (2)

- **Tratamente împotriva cancerului – 1985**

- dispozitivul Therac-25 fost folosit în terapia prin radiații;
- **cauza:** programul a calculat greșit doza de radiații pe baza datelor de intrare, unii pacienți primind o doză de câteva ori mai mare decât cea normală;
- **cost:** 3 pacienți decedați, 3 răniți prin iradiere.

Buguri software celebre (3)

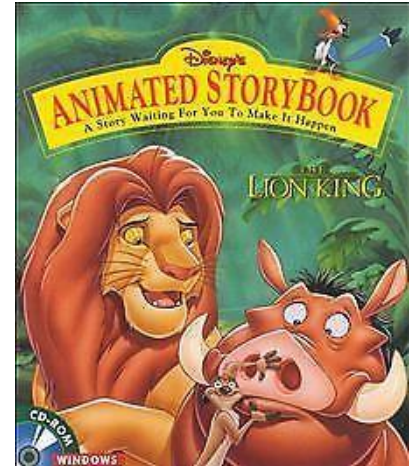
- **Sistemul de apărare american anti-rachetă – 1991**

- sistemul american de apărare antirachetă MIM-104 Patriot situat în Arabia Saudită nu a reușit să detecteze atacuri cu rachete Scud irakiene;
- **cauza:** o eroare de rotunjire la ceasul sistemului (un sfert de secundă) s-a cumulat, astfel încât la 14 ore, sistemul de urmărire își pierde acuratețea, devenind incapabil să localizeze și să intercepteze rachetele;
- **cost:** în atacul asupra unei cazarme din Dhahran au decedat 28 soldați americani;
- eroarea fusese deja remediată de experții armatei americane, iar noua versiune a softului urma să ajungă cu o zi mai târziu.

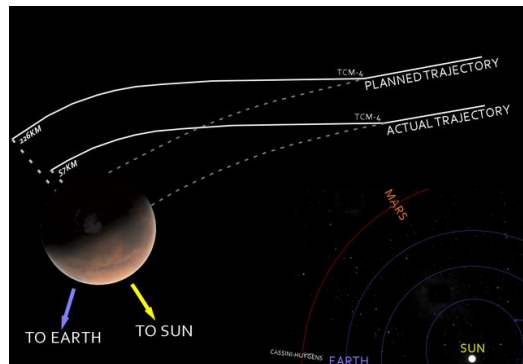
Buguri software celebre (4)

- **Jocul asociat desenului animat Disney Lion King – 1995**
 - la prima apariție pe piață a companiei Disney cu un joc pentru copii - ***The Lion King Animated Storybook*** - unii utilizatori nu au reușit să folosească produsul soft achiziționat;
 - **cauza:** compania Disney nu a testat produsul pe diferite modele de calculatoare personale existente pe piață;
 - **cost:** credibilitatea companiei, schimbarea unităților CD-ROM.

Buguri software celebre (5)

- **Naveta spațială Mars Climate Orbiter – 1998**
 - **obiectiv:** orbitarea planetei Marte și transmiterea informațiilor despre condițiile meteo;
 - **eveniment:** după o călătorie de 286 zile de pe Pământ, la intrarea în atmosfera planetei Marte, motoarele au deviat traiectoria navei;
 - **rezultat:** dezintegrarea navei în atmosferă;
 - **cauza:** două dintre echipele implicate în dezvoltarea aplicației foloseau sisteme de măsurare a distanței diferite, imperial (**inch, feet**) și cel metric (**m, km**).

Buguri software celebre (6)

- **Naveta spațială Mars Polar Lander – 1998**

- **obiectiv:** studierea solului și a climei din regiunea Planum Australe de pe Marte;
- pentru mecanismul de identificare a momentului când mototarele trebuie să fie oprite, NASA nu a folosit radare costisitoare, ci un senzor pe talpa picioarelor navetei, care determina oprirea alimentării cu combustibil;
- **eveniment:** la intrarea în atmosfera planetei Marte, programul a interpretat vibrațiile navetei – cauzate de turbulențele din atmosferă – că aceasta ar fi aterizat și a oprit motoarele navetei;
- **rezultat:** prăbușirea navetei de înălțimea de 40m față de suprafața planetei Marte;
- **cauza:** testare incompletă – procedura de aterizare a fost împărțită în două etape, care au fost testate independent; nu s-a realizat testarea de integrare.

Buguri software celebre (7)

- **Knight Capital Group – 2012**

- casa de brokeraj Knight Capital Group a suferit o pierdere consistentă pe bursa din New York;
- **cauza:** sistemul a introdus pe bursa de la New York tranzacții care au provocat fluctuații violente ale prețurilor multor acțiuni;
- **cost:** pierderi de 440 milioane \$ în doar 45 minute.

PHOTO: STAN HONDA/REUTERS

Buguri software celebre (8)

- **Termostatul Nest – 2016**

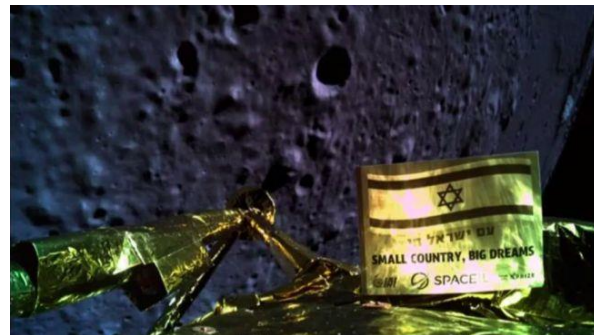
- termostatul Nest Learning Thermostat (achiziționat de Google în 2014 pentru 3.2 mld \$) nu a permis controlul temperaturii în locuințele în care a fost instalat - imposibilitatea de a-l utiliza pentru încălzire sau prepararea apei calde în timpul unui weekend friguros;
- **cauza:** update-ul de firmware pentru device împreună cu existența unor filtre necurățate și centrale termice incompatibile; acești factori au dus la descărcarea bateriei device-ului.

Buguri software celebre (9)

- **Beresheet („In the beginning...”)** – 2019

- în 11 aprilie 2019 a avut loc tentativa eșuată a Israelului de a trimite pe Lună o naveta spațială fără oameni a bord;
- **cauza:** un bug la sistemul de control al motorului care l-a împiedicat să reducă viteza în timpul aselenizării;
- inginerii au încercat să corecteze bug-ul de la distanță prin restartarea motorului, dar la preluarea controlului asupra motorului era prea târziu pentru ca Beresheet să poată fi încetinită și s-a dezintegrat la prăbușire.

ÎNTREBĂRI PENTRU EXAMEN

Întrebări cu răspuns scurt

Întrebări cu răspuns lung

Întrebări cu răspuns scurt

- **Întrebări cu răspuns scurt:**

1. Definiți noțiunea: verificare software. Exemplificați.
2. Definiți noțiunea: validare software. Exemplificați.
3. Definiți calitatea unui produs soft (o definiție, la alegere). Exemplificați.
4. Definiți noțiunea: asigurarea calității unui produs soft. Exemplificați.
5. Definiți noțiunea: controlul calității unui produs soft. Exemplificați.
6. Definiți noțiunea: eroare software. Exemplificați.
7. Definiți noțiunea: defect software. Exemplificați.
8. Definiți noțiunea: defecțiune software. Exemplificați.
9. Când apare un bug într-un produs soft? Exemplificați.
10. De ce apare un bug într-un produs soft? Exemplificați.
11. Care este costul eliminării unui bug? Exemplificați.

Întrebări cu răspuns lung

- **Întrebări cu răspuns lung:**

1. Comparați noțiunile: verificare și validare. Exemplificați.
2. Comparați două definiții ale calității software (la alegere). Exemplificați.
3. Comparați noțiunile: asigurarea calității și controlul calității. Exemplificați.
4. Comparați noțiunile: eroare software si defect software. Exemplificați.
5. Comparați noțiunile: eroare software si defecțiune software. Exemplificați.
6. Comparați noțiunile: defect software si defecțiune software. Exemplificați.
7. Analizați implicația „eroare, defect, defecțiune”. Exemplificați.

Referințe bibliografice

- **[Firesmith2013]** Donald Firesmith, *Using V Models for Testing*, https://insights.sei.cmu.edu/sei_blog/2013/11/using-v-models-for-testing.html
- **[NT2005]** K. Naik and P. Tripathy. *Software Testing and Quality Assurance*, Wiley Publishing, 2005.
- **[NASA]** NASA, <https://www.grc.nasa.gov/www/wind/valid/tutorial/glossary.html>.
- **[Crosby1980]** Philip B. Crosby, *Quality Is Free*, Signet Shakespeare, 1980.
- **[Juran1998]** A. Blanton Godfrey, Joseph Juran, *JURANS QUALITY HANDBOOK*, McGraw-Hill, 1998.
- **[Weinberg1992]** Gerald Weinberg, *Quality Software Management , Vol. 1: Systems Thinking*, Dorset House Publishing, 1992.
- **[Pressman2000]** Roger S. Pressman, *Software Engineering: A Practitioner's Approach*, McGraw-Hill, Inc., 2000.
- **[BBST]** BBST – Bug Advocacy Course, [http://testingeducation.org/BBST/\(http://testingeducation.org/BBST/bugadvocacy/BugAdvocacy2008.pdf](http://testingeducation.org/BBST/(http://testingeducation.org/BBST/bugadvocacy/BugAdvocacy2008.pdf).
- **[Patton2005]** R. Patton, *Software Testing*, Sams Publishing, 2005.
- **[Easterbrook2010]** S. Easterbrook, *Software Testing*, <http://www.easterbrook.ca/steve/2010/11/the-difference-between-verification-and-validation/>.